

ENERGIE, VAN LEVENSBELANG VOOR DE INDUSTRIËLE COMPETITIVITEIT

VERKIEZINGEN JUNI 2014 – VOORSTELLEN VAN FEBELIEC

Indien de Belgische en Europese overheden binnen de Europese Unie werk willen maken van een industriële relance, zal dit niet kunnen gebeuren zonder een sterk en evenwichtig energiebeleid. Dit steunt traditioneel op 3 pijlers:

- Betaalbaarheid: energie moet beschikbaar zijn aan concurrentiële voorwaarden, tegen een prijs die de bedrijven toelaat competitief te zijn op de internationale markten;
- Bevoorradingszekerheid: onze moderne maatschappij heeft een permanente behoefte aan energiebevoorrading; bevoorradingsonderbrekingen vormen een zware hypotheek op het ondernemings- en investeringsklimaat;
- Duurzaamheid: energieproductie moet gebeuren met een minimale impact op klimaat, milieu, gezondheid en veiligheid.

Febeliec stelt vast dat het Europese en Belgische energiebeleid van de laatste jaren niet heeft geleid tot een optimaal evenwicht tussen deze drie pijlers. Het evenwicht is zelfs zozeer uit balans dat de kost van elektriciteit in ons land over de laatste 15 jaar geëvolueerd is van één van de laagste van Europa naar één van de hoogste, en dat onze bevoorradingszekerheid steeds meer in vraag wordt gesteld, onder meer door het toenemend aandeel van productiecapaciteit die geen leveringszekerheid kan bieden.

Febeliec pleit dan ook voor een herijking van het energiebeleid om de bovenvermelde pijlers in evenwicht te brengen. Daarvoor is nood aan meer harmonisering van het energiebeleid op Europees en Belgisch niveau. Wij stellen volgende maatregelen voor:

1. De invoering van een energienorm

Onze bedrijven betalen 12 tot 45% méér voor hun elektriciteit dan in onze buurlanden. Dat bleek uit een studie van Deloitte in opdracht van Febeliec begin 2013. Een dergelijke handicap is nefast voor de industriële activiteit, en maakt nieuwe investeringen in ons land oninteressant. Dit is een onhoudbare situatie voor onze industrie, die aan de wereldtop staat op het vlak van energie-efficiëntie.

Het herstellen van de competitiviteit van de industrie vraagt ingrijpende maatregelen op het niveau van de prijsvorming van elektriciteit, de meerkosten en heffingen, en de tarieven. Het belang van deze maatregelen is voor de industrie vrijwel even groot als competitieve loonkosten.

Concreet stelt Febeliec een **ENERGIENORM** voor.

Naast de loonkost is de energiekost immers de bepalende factor voor de internationale competitiviteit van de industrie in het algemeen, en van energie-intensieve activiteiten in het bijzonder. In sommige toepassingen loopt de energiekost op tot 50% en meer van de variabele productiekost.

Naar analogie met de loonnorm wensen wij dus de invoering van een energienorm. Hierdoor zouden de prijzen voor energie, en voor elektriciteit en aardgas in het bijzonder, in ons land niet hoger mogen zijn dan in de onmiddellijke buurlanden. Elke competitieve handicap zou onmiddellijk door de bevoegde overheden moeten worden weggewerkt.

Febeliec vertegenwoordigt de industriële energieverbruikers in België. Zij ijvert voor competitieve prijzen voor elektriciteit en aardgas voor industriële activiteiten in België, en voor een verbeterde bevoorradingszekerheid in energie. Febeliec telt als leden 6 sectorfederaties (chemie en life sciences, staal, glas, papierdeeg & papier, extractieve nijverheid, textiel en houtverwerking) en 24 bedrijven (Air Liquide, Air Products, Aperam, ArcelorMittal, Aurubis Belgium, BASF Antwerpen, Bekaert, Borealis, Dow Belgium, Evonik Degussa Antwerpen, Infrabel, Ineos, Lanxess, NLMK Belgium, Nyrstar Belgium, Praxair, Sol, Solvay, Tessenderlo Chemie, Total Petrochemicals & Refining, Umicore, Unilin en Yara). Samen vertegenwoordigen zij ruim 80% van het industriële verbruik van elektriciteit en aardgas in België en zo'n 230.000 industriële jobs.

Voor het opvolgen van de kosten en het voorstellen van maatregelen kan een High Level Group Energy of expertengroep worden opgericht.

2. Competitieve elektriciteitsprijzen

Om onze elektriciteitsprijzen weer competitief te maken moet worden gewerkt op de 3 componenten:

2.1 De commodity of de prijs van de elektriciteit op zich vormt voor de meeste industriële klanten nog steeds de belangrijkste component. Hij wordt vooral bepaald door de brandstoffen die worden gebruikt om elektriciteit op te wekken: hun kosten en de efficiëntie waarmee ze worden omgezet in stroom bepalen de marginale productiekosten van elektriciteit, en dus a priori de marktprijs. Bovendien is een efficiënte en concurrentiële markt voor elektriciteit bepalend voor de correcte vertaling van de marginale productiekost in de marktprijs. Hiervoor zijn effectieve concurrentie tussen producenten, het vermijden van concurrentievervalsing door subsidies, correct biedgedrag, transparantie (met visibiliteit op de prijs op lange termijn) en marktintegratie van cruciaal belang. Daarnaast oefent het Europese klimaatbeleid een belangrijke invloed uit op de vorming van de elektriciteitsprijs. Via het emissierechtenhandelssysteem (ETS) stijgt immers de marginale productiekost van installaties op basis van fossiele brandstoffen, en dus ook de marktprijs.

De *commodity* prijs is bepalend voor een competitieve elektriciteitsprijs. Febeliec dringt daarom aan op:

- Een evenwichtige keuze van productietechnologieën door de bevoegde overheden in ons land, met aandacht voor zowel leveringszekerheid als prijs, en voor de impact op milieu en klimaat.
- De snelle uitbouw van een transparante, efficiënte en concurrentiële elektriciteitsmarkt geïntegreerd op Europees, of minstens regionaal niveau, onder impuls van de betrokken overheden en regulatoren.
- Compensaties voor industriële activiteiten in België die zijn blootgesteld aan internationale concurrentie voor de impact van indirecte CO₂-emissies op de elektriciteitsprijs.

2.2 Aanvaardbare belastingen op elektriciteit

De Deloitte-studie toont ook aan dat de verschillende overheden in belangrijke mate mee verantwoordelijk zijn voor de concurrentiële handicap veroorzaakt door de hoge elektriciteitskosten in ons land. Voor Febeliec moet het overheidsbeslag op de elektriciteitsprijs snel en drastisch worden teruggedrongen: overheidsuitgaven dienen transparant te worden gefinancierd, bij voorkeur vanuit de algemene middelen, en niet via heffingen en meerkosten op elektriciteitsverbruik. Steun voor hernieuwbare energie moet rekening houden met de kost van elke specifieke technologie, moet beperkt blijven tot de reële meerkost t.o.v. de marktprijs en moet zowel in de tijd als in globaal volume worden uitgefaseerd. Voor industriële verbruikers moeten maatregelen worden getroffen om hun internationale concurrentiepositie te vrijwaren.

Concreet vraagt Febeliec een bevestiging van de degressiviteit van de offshoreheffing voor 2014 en daarna, en een beperking van de kost in de gewesten voor groene stroom en WKK op een niveau dat de concurrentiepositie van de industrie niet bedreigt.

2.3 Netkosten dienen te worden betaald door degene die ze veroorzaakt.

Nettarieven: transmissie- en distributienetten zijn bewust niet vrijgemaakt in het Europese liberaliseringsproces. De bouw van parallelle en concurrerende netten zou economisch en maatschappelijk niet aanvaardbaar zijn. Daarom moeten de nettarieven voldoen aan 3 basisprincipes neergeschreven in de Europese richtlijnen: ze moeten niet-discriminerend, transparant en kostenreflectief zijn. Producenten en afnemers dienen op een evenwichtige en faire manier bij te dragen tot de financiering, de uitbouw en het onderhoud van het net. Het verschuiven van de tarifieringsbevoegdheid naar de gewesten mag de uniciteit van het transmissienet niet in het gedrang brengen.

3. Bevoorradingzekerheid in elektriciteit: een 10-puntenplan

Er bestaat steeds meer bezorgdheid over de beschikbaarheid van voldoende productiecapaciteit om onze behoefte (in het bijzonder de piekvraag) te dekken. Het uitblijven van investeringen in leveringszekere installaties, de geplande sluiting van kerncentrales en de relatief beperkte importcapaciteit vormen hiervoor de belangrijkste reden. Daarnaast neemt ook de bezorgdheid toe over de netstabiliteit op momenten dat er een overaanbod ontstaat van (prioritaire) intermitterende bronnen, enerzijds in vergelijking met de genomineerde productieniveaus, anderzijds in vergelijking met een lage of lager dan verwachte vraag.

Het is evident dat minder leveringszekere productiecapaciteit en een toenemend aandeel van intermitterende productie-installaties de kans op stroomonderbrekingen doet toenemen. Dergelijke onderbrekingen op grote schaal zouden substantiële financiële gevolgen hebben voor de verbruikers en het investeringsklimaat in ons land onaanvaardbare schade toebrengen. Febeliec deelt daarom de bezorgdheid van de overheden m.b.t. de bevoorradingzekerheid, maar wijst de invoering van capaciteitsvergoedingen op niveau van individuele lidstaten af. Deze zouden de marktwerking grondig verstoren en leiden tot bijkomende meerkosten. Ze kunnen alleen als een *last resort*-maatregel en op Europees niveau worden ingevoerd. Febeliec stelt trouwens vast dat de huidige *forward*prijzen voor de CWE-zone niet wijzen op een structureel tekort aan productie- en importcapaciteit.

Febeliec stelt het volgende 10-PUNTENPLAN voor:

- 1. Verbetering en integratie van de CWE-marktwerking met adequate monitoring van het biedgedrag.
- 2. Beter gebruik van de bestaande interconnectoren; uitbreidingen waar nodig.
- 3. Responsabilisering van de evenwichtsverantwoordelijken voor het evenwicht in hun perimeter.
- 4. Flexibilisering van bestaande en nieuwe productie-installaties.
- 5. Uitwerken van flexibele instrumenten om *demand response* te stimuleren.
- 6. Meer flexibiliteit ter beschikking stellen van Elia zonder de marktwerking te verstoren.
- 7. Uitfaseren steun aan intermitterende energiebronnen; geen steun bij negatieve prijzen of afschakeling.
- 8. Een adequaat vergunningenbeleid voor nieuwe investeringen.
- 9. Versnelde ontwikkeling van technieken voor opslag van elektriciteit.
- 10. Een duidelijk en consistent beleid dat investeringen in leveringszekere capaciteit aanmoedigt.

Demand response heeft het potentieel om de piekvraag in een beperkt aantal uren af te stemmen op de beschikbare productie- en importcapaciteit tegen een lagere kost dan de bouw van piekcentrales die enkel in die uren zouden draaien. *Demand response* kan echter geen oplossing bieden voor structurele tekorten. Vraagbeheersing kan zowel bijdragen tot de *balancing* (door processen die binnen het kwartier kunnen op- of afschakelen op verzoek van de transmissienetbeheerder) als tot een correct prijssignaal op de *day-ahead*-markt door een meer actieve deelname van industriële gebruikers aan de *spot*markt. Bovendien kunnen bedrijven bij dreigende stroomtekorten op vrijwillige basis en tegen een faire vergoeding tijdelijk hun verbruik terugschroeven om zo stroomonderbrekingen te vermijden. Regulators en overheden kunnen hiervoor het nodige stimulerende kader creëren.

Meer marktintegratie en een versterking van de interconnectoren kan eveneens bijdragen tot meer bevoorradingzekerheid. Febeliec dringt er dan ook op aan dat, naast een blijvende aandacht voor onderhoud en versterking van het binnenlandse transmissienet, ook snel werk wordt gemaakt van investeringen in bijkomende grensoverschrijdende capaciteiten (NEMO, BRABO, ALEGRO, STEVIN).

De geplande sluiting van de kerncentrales stelt ons land voor grote uitdagingen, vooral vanaf 2022-2023. Febeliec is van mening dat kernenergie, mits de nodige aandacht voor veiligheid en afvalbeheer, haar plaats als leveringszekere en CO₂-vrije productietechnologie behoudt, rekening houdend met voor- en nadelen van de verschillende beschikbare technologieën. Febeliec pleit dan ook voor het langer openhouden van de bestaande kerncentrales, op voorwaarde dat ook de consument hieruit rechtstreeks een voordeel haalt.

4. Schaliegas hertekent de kaarten...

De snelle ontwikkeling van schaliegas heeft in de Verenigde Staten een ware revolutie veroorzaakt. Aardgas is er overvloedig beschikbaar tegen een prijs van ongeveer een kwart van die in Europa, en heeft zich in enkele jaren opgeworpen als een goedkope grondstof voor zowel industriële toepassingen als elektriciteitsproductie. Hierdoor hebben de Verenigde Staten de laatste jaren een snelle herindustrialisering gekend, in het bijzonder in de energie-intensieve toepassingen, een tendens die zich in de volgende jaren wellicht zal verderzetten.

Schaliegas en -olie hertekenen fundamenteel de energiekartaal voor de volgende decennia: niet alleen blijken fossiele brandstoffen veel overvloediger beschikbaar te zijn dan gedacht, maar bovendien zetten ze alle vroegere scenario's met steeds verder stijgende olie- en gasprijzen danig op de helling. Europa en België dienen hierop in te spelen, en zowel eigen bronnen van schaliegas met respect voor veiligheid, mens en milieu te exploiteren als te investeren in importfaciliteiten voor bronnen van buiten de EU. Voor de energie-intensieve industrie in Europa is dit van levensbelang. Verder pleit Febeliec voor verdere verbeteringen aan het Europees marktmodel voor aardgas, en voor een snelle afbouw van de meerkosten op aardgas gebruikt voor industriële toepassingen in België.

5. Gesloten distributiesystemen

Europese rechtspraak en wetgeving leggen aan elektriciteits- en gasnetten op industriële sites in principe dezelfde verplichtingen op als aan openbare transmissie- en distributienetten. De lidstaten (en in ons land de gewesten) kunnen in dit verband vrijstellingen toestaan die de administratieve en financiële lasten voor eigenaars van dergelijke netten beperkt, zonder het recht op vrije leverancierskeuze van de achterliggende klanten te beknotten. Febeliec vraagt alle bevoegde overheden om deze vrijstelling ook daadwerkelijk in te voeren, en daarbij voor de betrokken bedrijven een duidelijk wet- en regelgevend kader te creëren binnen de complexe, institutionele structuur van ons land.

6. Laagcalorisch gas

Febeliec erkent de verdienste van laagcalorisch gas (L-gas) in het begin van de jaren '60 bij de invoering van aardgas in ons land. Febeliec stelt echter vast dat de concurrentie op deze markt relatief beperkt is en er slechts één primaire bron voor dit type gas beschikbaar is. Bovendien is de beschikbaarheid van L-gas in Nederland beperkt en wordt steeds explicieter overwogen om de uitvoer ervan geleidelijk af te bouwen. België dient daarom een stappenplan voor geleidelijke uitstap uit het L-gas uit te werken, met prioritaire aandacht voor de industrie die de nadelen ervan het meest ondergaat.

Oktober 2013

Voor meer informatie omtrent de standpunten van Febeliec, zie www.febeliec.be
Contact: Peter Claes, T +32 496 59 36 20, e-mail: febeliec@febeliec.be

FEBELIEC vzw/asbl
Diamant Building, Bld. A. Reyerslaan 80, 1030 – Brussel/Bruxelles
Tel: +32 (0)496 59 36 20, e-mail: febeliec@febeliec.be, www.febeliec.be
TVA/BTW BE 0439 877 578